

ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ В УКРАЇНІ

¹Національний університет «Чернігівська політехніка»

Анотація. У статті висвітлюється роль цифрової економіки як ключового чинника глобальних змін та її вплив на трансформацію економічних систем. Розглядається розвиток цифровізації в Україні, підкреслюється важливість вітчизняного ІТ-сектору, впровадження платформи «Дія» та підтримки стартапів, які сприяють залученню інвестицій. Особливу увагу приділено перевагам цифрової економіки – прозорість бізнесу, полегшення доступу до послуг і виходу на міжнародні ринки, а також викликам – розбудові інфраструктури, кібербезпеці та підвищенню цифрової грамотності. Наголошується, що цифрові технології відкривають для України нові можливості економічного розвитку та інтеграції у світову спільноту.

Ключові слова: цифрова економіка; цифровізація; цифрові технології; інвестиції; інвестиційний клімат.

THE DIGITAL ECONOMY AND ITS IMPACT ON THE INVESTMENT CLIMATE IN UKRAINE

Abstract. The article highlights the role of the digital economy as a key factor in global changes and its impact on the transformation of economic systems. The development of digitalization in Ukraine is considered, the importance of the domestic IT sector, the implementation of the Diia platform and support for startups that contribute to attracting investments is emphasized. Special attention was paid to the advantages of the digital economy - transparency of business, easier access to services and access to international markets, as well as challenges - infrastructure development, cyber security and increasing digital literacy. It is emphasized that digital technologies open up new opportunities for economic development and integration into the world community for Ukraine.

Keywords: digital economy; digitization; digital technologies; investments; investment climate.

Цифрова економіка є однією з ключових рушійних сил сучасного світу, яка трансформує не лише бізнес-моделі, але й економічні системи загалом. Вона охоплює використання цифрових технологій для створення, обробки та поширення інформації, що стає основою для зростання продуктивності, інновацій та конкурентоспроможності країн. Для України, яка активно інтегрується у світові економічні процеси, цифровізація відкриває нові горизонти у сфері залучення інвестицій, водночас створюючи передумови для поліпшення інвестиційного клімату.

Останніми роками Україна демонструє значний прогрес у цифровій трансформації, зокрема завдяки розвитку ІТ-сектору, впровадженню інноваційних проєктів та підтримці стартапів. Ці процеси не лише модернізують економіку, але й сприяють створенню прозорих умов для бізнесу, що є вирішальним фактором для іноземних інвесторів. Проте одночасно із можливостями цифрова економіка породжує і нові виклики, що вимагають розбудови цифрової інфраструктури, посилення кібербезпеки та підвищення цифрової грамотності.

Цифрова економіка – це нова форма економічної системи, яка базується на використанні цифрових технологій, даних і мережевої взаємодії для створення, розподілу і споживання товарів і послуг. Її основою є інформаційні ресурси, а основними інструментами – Інтернет, програмне забезпечення, мобільні платформи та автоматизовані системи. У сучасному світі цифрова економіка охоплює практично всі сфери життя: від банківських операцій і торгівлі до охорони здоров'я, освіти й державного управління.

Ключовими компонентами цифрової економіки є [1]:

- дані як основний актив і ресурс. Інформація, зібрана за допомогою цифрових платформ, дозволяє приймати обґрунтовані рішення, прогнозувати тенденції розвитку економіки та створювати нові бізнес-моделі;

- технологічна інфраструктура, що включає інтернет, хмарні сервіси, центри обробки даних та інші ресурси, необхідні для функціонування цифрової екосистеми;

- *цифрові платформи*, які забезпечують взаємодію між користувачами, компаніями й урядовими установами (маркетплейси, банківські додатки, освітні портали тощо).

Цифрова економіка має вагомий вплив на формування інвестиційного клімату, адже її розвиток змінює підходи до ведення бізнесу, полегшує доступ до ринків і робить економічні процеси прозорішими [2]. Для України, яка прагне залучати іноземні інвестиції, цифровізація є ключовим чинником модернізації економіки та підвищення її конкурентоспроможності. Загалом, процеси цифровізації дозволяють:

- забезпечити прозорість бізнес-процесів і державного управління. Технологічні інструменти (блокчейн, електронні тендери (ProZorro), автоматизовані системи обліку), сприяють зниженню ризиків корупції й нечесної конкуренції. Прозорість є ключовим критерієм для інвесторів, які прагнуть уникнути необґрунтованих ризиків;

- полегшити доступ до державних послуг завдяки електронним платформам. Одним із провідних досягнень України у впровадженні цифрових технологій стало створення екосистеми електронних послуг через платформу «Дія», яка дозволяє підприємцям та приватним особам отримувати різні державні послуги онлайн. Така ініціатива не лише робить життя простішим, але й підвищує прозорість державного управління, зменшуючи корупційні ризики [3];

- отримати можливість виходу на міжнародні ринки. Зокрема, стартапи в сфері ІТ завдяки цифровим платформам знаходять клієнтів по всьому світу, залучають інвестиції через краудфандинг або венчурні фонди. Україна зарекомендувала себе як країна, інновації та відкриття якої мають значний вплив на світ. Саме тут зародилися сотні ідей, які перетворилися на успішні стартапи (GitLab, People.ai, Grammarly та ін.) і виростили у компанії, що змінюють звичний спосіб життя людей у всьому світі [4]. У січні-листопаді 2024 року експорт ІТ-послуг склав 5,83 млрд. дол. і становив 37,4% загальної виручки від експорту українських послуг [5]. Міжнародне визнання вітчизняних розробок відкриває можливість для України стати ключовим гравцем у сфері створення програмного забезпечення та надання ІТ-аутсорсингових послуг;

- працювати ефективніше, оптимізувати витрати та покращувати обслуговування клієнтів. Інвестори цінують компанії, які використовують сучасні технології. Останніми роками цифрові засоби стрімко інтегруються у різні сектори економіки: аграрний сектор активно впроваджує технології точного землеробства, що дозволяють оптимізувати використання ресурсів і підвищувати врожайність; у фінансовій сфері набирають обертів фінтех-рішення – цифрові банки, мобільні платіжні сервіси та блокчейн-технології; освітня галузь адаптується до потреб цифрової епохи, впроваджуючи онлайн-курси, платформи дистанційного навчання, електронні сертифікати тощо.

Переваги цифрової економіки роблять Україну дедалі привабливішою для інвесторів. Прозорість, швидкість доступу до послуг, зростання ІТ-сектору та розвинена стартап-екосистема відкривають нові можливості для розвитку бізнесу. У поєднанні із зусиллями держави щодо модернізації інфраструктури та підвищення безпеки цифрове середовище стає міцною основою для залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій. Крім того, використовуючи сучасні технології, Україна може не лише залучити значні обсяги інвестицій, а й стати центром цифрових інновацій. Для досягнення цієї мети необхідно:

- розширити доступ до швидкісного Інтернету, особливо в сільських і віддалених районах, що дозволить інвесторам вести бізнес у будь-якому регіоні країни, скорочуючи витрати та збільшуючи можливості для розвитку;

- впровадити нові електронні державні послуги через платформу «Дія» або її аналоги, що сприятиме зниженню адміністративних бар'єрів й підвищить довіру інвесторів до державних механізмів;

- підтримувати венчурні фонди, які фінансують стартапи, через державні програми співфінансування та розвивати технологічні хаби й інкубатори для стартапів, які є двигуном цифрової економіки й привертають увагу іноземних інвесторів, зацікавлених у нових ідеях;

- імплементувати стандарти захисту даних для підприємств та установ. Захист інформації та мінімізація кіберзагроз підвищують довіру інвесторів до українського ринку;

- підвищувати рівень цифрової грамотності населення шляхом запуску освітніх програм з цифрових навичок для різних вікових груп, створення державних та приватних ініціатив з перекваліфікації працівників у цифровій сфері та інтеграції цифрової грамотності в шкільну та університетську освіту. Це сприятиме швидшому впровадженню інновацій і розширенню можливостей для інвесторів, які шукають кваліфіковану робочу силу;

- активізувати міжнародне співробітництво через укладання угод із провідними закордонними технологічними компаніями та налагодити співпрацю з міжнародними фінансовими інституціями для підтримки цифрових проєктів, що дозволить підвищити репутацію країни й сприятиме залученню глобальних інвесторів.

Таким чином, покращення інвестиційного клімату через цифровізацію вимагає комплексного підходу: від модернізації інфраструктури до розвитку людського капіталу. Необхідно забезпечити доступ до сучасних технологій у всіх регіонах країни, підвищити цифрову грамотність населення та створити сприятливі умови для розвитку стартапів та ІТ-компаній. Важливою роллю є підтримка державних ініціатив, співпраця з міжнародними партнерами та стимулювання інновацій, що дозволяє Україні інтегруватися у світову цифрову економіку та зміцнити її позицію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Цифрова економіка: підручник / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватий, д.е.н., проф. О. М. Десятнюк, д.е.н., проф. О.В. Птащенко. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. 520 с.
2. Касяненко І. А., Грицько І. М. Аналіз впливу цифровізації економіки на залучення прямих іноземних інвестицій в Україну. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2021. Вип. 2. С. 81–86. URL: <https://surl.li/tjqumb>
3. Донковцев Д.О. Роль цифровізації у зміцненні інвестиційного потенціалу ЄС та України. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 67. URL: <https://surl.li/ewmftb>
4. 7 українських стартапів, які відомі у всьому світі. URL: <https://surl.li/iwxzcx>
5. Найбільше ІТ послуг Україна надає США – 37% від загального ІТ-експорту. URL: <https://surl.li/znqioe>

Кіронда Ігор Миколайович, аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, e-mail: kirondaigor@gmail.com

Kironda Ihor M. – PhD Student of the Department of Finance, Banking and Insurance, Chernihiv Polytechnic National University, Chernihiv, e-mail: kirondaigor@gmail.com

Терещук Дмитро Володимирович, аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, e-mail: dmytroteresychuk.bacara@gmail.com

Tereshchuk Dmytro V. – PhD Student of the Department of Finance, Banking and Insurance, Chernihiv Polytechnic National University, Chernihiv, e-mail: dmytroteresychuk.bacara@gmail.com